

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

Son 11 Jild 4

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ 11 (4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

Саидов Сарвар Атабулло ўғли – катта илмий ходим, Имом Термизий халқаро илмий-тадқиқот маркази, илмий тадқиқотлар бўлими.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Хожаев Азизхон Саидалоҳонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулов Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудири;

Носирходжаева Гулнора Абдукаххаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилевич – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Аҳмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуротовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат ҳавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Эргашев Икром Абдурасулович – юридик фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Ҳашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Каюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохид Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Караматдиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабобовна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Лутфиллаев Ҳамидилло Муродиллаевич</i> “ЖАВОҲИР АТ-ТАФСИР ЛИ ТУҲФАТ АЛ-АМИР” АСАРИНИНГ МАЗМУНИ ВА ТАРКИБИЙ ҚИСМЛАРИ ҲАҚИДА	12-17
<i>Эгамбергенов Ҳайтбой Ҳамидулло ўғли</i> ТОШ ДАВРИ АҲОЛИ МИГРАЦИЯЛАРИ (ЎРТА ОСИЁНИНГ ЖАНУБИЙ, ЖАНУБИЙ-ҒАРБИЙ ВА ҚУЙИ АМУДАРЁ ҲУДУДЛАРИ МИҚЁСИДА)	18-25
<i>Esonov Ziyodbek Yuldashevich</i> ҚО'ҚОН ХОНЛАРИ СУЛОЛАСИНИНГ ГЕНЕОЛОГИК ТАҲЛИЛИ	26-31
<i>Mamatqulov Bekzod</i> О'ЗБЕКИСТОНДА XX-АСРНИНГ 20-40-ЙИЛЛАРИДА СANOAT TARMOQLARINING RIVOJLANISHI VA KADRLAR TARKIBINI SHAKLLANTIRISH JARAYONLARI	32-38
<i>Asadova Ra'no Baymanovna</i> О'ЗБЕК- HIND MUNOSABATLARINING YANGI BOSQICHGA KO'TARILISHI: HAMKORLIK ISTIQBOLLARI	39-42
<i>Saidova Raxima</i> О'ЗБЕКИСТОН ВА ИТАЛИЯ MUNOSABATLARINING ME'YORIY-HUQUQIY MANBALARI	43-48
<i>Ortiqov Yosin Abdulboqiyevich, Ergasheva Ra'no Muzaffarbek qizi</i> AFROSIYOB ARXEOLGIK YODGORLIGINING O'RGANILISH TARIXI	49-55
<i>Iriskulov Bekzod Jaxongirovich</i> TURKISTON GENERAL-GUBERNATORLIGI BYUDJETINING SARFLANISHIGA DOIR AYRIM MULOHAZALAR	56-60
<i>Mirsoatova Sayyora Turg'unovna</i> QOYATOSH SURATLARIDA IBTIDOIY DAVR IQTISODIY HAYOTINING AKS ETISHI	61-66
<i>Лухмонов Шахзод Сайфиддин ўғли</i> ВЛИЯНИЕ ДЕНЕЖНОЙ ЭМИССИИ В 1918-1920 ГОДАХ НА СОЦИАЛЬНО- ЭКОНОМИЧЕСКУЮ ЖИЗНЬ НАРОДОВ ТАССР	67-71
<i>Axmedov Bekzod</i> SOVET HOKIMIYATI TOMONIDAN O'ZBEKISTONDA QORAKO'LCHILIKNI RIVOJLANTIRISH TADBIRLARI.....	72-75
<i>Mamatov Jasurbek Qodirqul o'g'li</i> NAMANGAN VILOYATI ZIYORATGOHLARINING AHOLINING IJTIMOIIY HAYOTIDAGI O'RNI (UYCHI TUMANI DEVONA BUVA ZIYORATGOHI MISOLIDA)	76-80
<i>Saidaxmatov Sharifbek Toshpo'latovich</i> SURXONDARYO VILOYATI SANOATINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASINING ASOSIY YO'NALISHLARI	81-88

Ибрагимов Рахмон Зиёдуллаевич

ТОШКЕНТ ВОҲАСИ ПАЛЕОМЕТАЛЛ ДАВРИ ЖАМИЯТИ ТАРАҚҚИЁТИДА ТАБИИЙ
РЕСУРСЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ 89-93

Akrorov Botir Bakhodirovich

ДОГОВОРНО-ПРАВОВАЯ БАЗА СОТРУДНИЧЕСТВА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН И ИРАНА
В ГОДЫ НЕЗАВИСИМОСТИ 94-99

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Tursunov Bekmuxammad Omonovich

IQTISODIYOTDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLAR SHAROITIDA SANOAT KORXONALARI
RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH MEKANIZMI TAKOMILLASHTIRISH 100-108

Muxitdinova Kamola Alisherovna

«OLMALIQ KON-METALLURGIYA KOMBINATI» AJDA ISHLAB CHIQARILADIGAN
MAHSULOTLARNING SANOAT KORXONALARIDA QO'LLANISHI 109-115

Madraximov Qaxramon Egamberganovich

INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH ORQALI IQTISODIY BARQARORLIKKA
ERISHISH YO'LLARI: XORAZM VILOYATI MISOLIDA..... 116-125

Кетманов Авазбек Маликович

КИЧИК БИЗНЕС МОЛИЯВИЙ РЕСУРСЛАРИ САМАРАДОРЛИГИ ОМИЛЛАРИ ВА УЛАРНИНГ
ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ 126-134

Xolmirzayev Abdulxamid Xapizovich

KAMBAG'ALLIKKA QARSHI KURASHISHNING OMILLARI..... 135-142

Bahriddinov Jahongirbek Ravshanjon ogli

MARKET MECHANISMS, METHODS OF PRICE FORMATION IN THE SYSTEM OF MARKETING
OF GOODS AND SERVICES 143-152

Ilhamova Zarnigor Po'latjon qizi

MINTAQA TURIZMINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI MARKETING TIZIMINI
TASNIFI 153-160

Sharipov Komil

MINTAQAVIY KAMBAG'ALLIKNI KAMAYTIRISHDAGI KICHIK BIZNESNING ROLI 161-170

Rajabov Navruzbek Azimjonovich

MAISHIY XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANISHI VA KAMBAG'ALLIKNI
QISQARTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI 171-179

Mirzaeva Shirin Nodirovna

SUPPORT AND DEVELOPMENT OF WOMEN'S ENTREPRENEURSHIP IN
UZBEKISTAN..... 180-187

Pardayev Rasulbek Islomovich

TURIZM XIZMATLARI SIFATINI BAHOLASHNING USULLARI VA ULARNING
TAHLILI 188-196

Bahodirov Shohruh Bahodir o'g'li

SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH
XUSUSIYATLARI 197-202

<i>Рахимов Бахромжон Ибрахимович</i> ВНЕДРЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ МЕТОДОВ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ВОДНЫХ РЕСУРСОВ	203-209
<i>Zakirova Gulnora Mirzalievna, Madaminov Abdulaziz Anvarjon o'g'li</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKSPORT VA IMPORT SALOHİYATI (NAMANGAN VILOYATI TAHLILIDA).....	210-216
<i>Hasanov Ilkhom Isakovich</i> IMPROVING THE FINANCING MECHANISM OF THE SCIENTIFIC SUPPLY SYSTEM IN THE AGRICULTURE OF UZBEKISTAN.....	217-221
<i>Ibragimova Nilufar Ziyadullayevna</i> CHAKANA SAVDO KORXONALARIDA XIZMATLAR KO'RSATISHNING XUSUSIYATLARI	222-227
<i>Maxmudov Jasurbek Ergashevich</i> INNOVATION IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI MOLIYAVIY JIHATDAN QO'LLAB-QUVVATLASH TAHLILI	228-233
<i>Ravshanov Nodirjon Begalievich</i> TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHNING AHAMIYATI	234-243
09.00.00 – FALSAFA FANLARI	
<i>Murtozayev Shahobiddin Baxriddinovich</i> SHIHOIDDIN SUHRAVARDIY FALSAFIY QARASHLARIGA IJTIMOYIY-SIYOSIY VAZIYATLARNING TA'SIRI	244-248
<i>Qutlimuratov Sardorbek Rustamovich</i> XORAZM JADIDLARI MA'NAVIY MEROSINING YANGI O'ZBEKISTONDA YOSHLARINI VATANPARVARLIK VA BAG'RIKENGLIK RUHIDA TARBIYALASHDAGI AHAMIYATI.....	249-254
<i>Saburov Jaloliddin</i> XVIII-ASR OXIRI VA XIX-ASR BOSHLARIDA BUXORO AMIRLIGIDA ILM-FAN VA MADANIY HAYOT RIVOJI	255-260
<i>Jabborov Ikromjon Jumaniyozovich</i> NAJMIDDIN KUBRO TA'LIMOTIDA "KOMIL INSON " TARBIYASI VA UNING AXLOQIY VA MA'NAVIY YUKSALISHGA OID G'OYALARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	261-265
<i>Saidkulov Nuriddin Akramkulovich</i> FORMATION OF PERSPECTIVES REGARDING SOCIETY'S STABILITY	266-271
<i>Adilov Zafar Yunusovich</i> MAHMUD AZ-ZAMAHSHARIY QARASHLARIDA SUV VA SHIFOBAXSH MEVALAR MASALASI	272-277
<i>Yuldashev Farrux Abdurakhmanovich</i> ON THE QUESTION OF THE UNIQUE ROLE OF THE PRINCIPLES OF HUMANITY AND PATRIOTISM IN THE DEVELOPMENT AND STRENGTHENING OF THE FUTURE OF THE YOUNG GENERATION	278-282
<i>Ganiyev Baxodirjon Sodiqjonovich</i> TADBIRKORLIK MADANIYATINING SENSUALISTIK VA AKSIOLOGIK XUSUSIYATLARINING IJTIMOIY-FALSAFIY TAHLILI	283-287

11.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI*Baxronova Dilrabo*

PROTOTURKIYLARNING AMERIKA QIT'ASIGA KO'CHISHI: LEKSIK PARALLELLIZM VA ETIMOLOGIK-SEMANTIK TADQIQ 288-295

Daliyeva Madina

DETERMINANTS OF COGNITIVE MODELING OF POLYSEMY OF LINGUISTIC TERMS IN ENGLISH, UZBEK, AND RUSSIAN LANGUAGES 296-300

Paluanova Khalifa

STRATEGIES FOR ENHANCING PRAGMATIC COMPETENCE IN SECOND LANGUAGE ACQUISITION (SLA) THROUGH EFFECTIVE APPROACHES 301-306

Равшанов Махмуд

СЕМАНТИКА ГЛАГОЛОВ В «ДИВАНИ ЛУГАТ-ИТ ТУРК» МАХМУДА КАШГАРСКОГО 307-311

Bekbergenova Gulaim Aijarıkovna

SEMANTIC CLASSIFICATION OF ENGLISH AND KARAKALPAK ANTHROPOCENTRIC PROVERBS 312-318

Normamatov Farrux Komiljon o'g'li

MURAKKAB USLUBDAGI ASARLAR XUSUSIYATLARI VA UNDA FORMALIZM YONDASHUVI 319-322

Gulamova Dilobar Imamkulovna

ADABIYOT DARSLIKLARDA EVFEMIZMLARNING QO'LLANILISHI VA TAHLILI 323-326

Xolmuxamedov Baxtiyor

TERS LUG'ATLARNING ASOSIY XUSUSIYATI VA ULARNI TUZISH METODIKASI 327-334

Chorieva Iroda Kurbonboevna

KASALLIK NOMLARI VA BELGILARI KELTIRILGAN INGLIZ VA O'ZBEK MAQOLLARINING LINGVOMADANIY XUSUSIYATLARI 335-339

Ganiyeva Orzigul Xayriddinovna

XX ASR AMERIKA REALISTIK QISSACHILIGIDA POETIK KONSTRUKSIYA: SHAKL VA MAZMUN MASALASI 340-345

Расулова Камола

ПОНЯТИЕ ТРАНСФОРМАЦИИ. ВИДЫ АВТОРСКИХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ 346-353

Омонов Турғунбой

“СУҒУРТА” ТЕРМИНИНИНГ ЛИНГВИСТИК ТАЪРИФИ 354-358

Хакбердиева Сайёра Фармоновна

ЛИНГВИСТИЧЕСКАЯ ОБЪЕКТИВИЗАЦИЯ ФРЕЙМА «МАТЬ» И «ОТЕЦ» В РУССКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ 359-364

Xolmirzayev Baxtiyor Mirzamahmudovich

IJTIMOIY-SIYOSIY ASAR TARJIMASINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI 365-370

Gubaydullin Artur Faridovich

CHALLENGES OF TRANSLATION IN TERRY PRATCHETT'S "GOOD OMENS" 371-376

Abdullaeva Sevara Makhsudaliyevna

EMOTIVE INTENSIFIERS OF ENGLISH AND RUSSIAN LANGUAGES 377-381

Baymuradova Gulbaxar Chari Qizi

SURXONDARYO VILOYATI FITOTOPONIMLARINING STRUKTURGRAMMATIK

TAHLILI 382-385

Yuldasheva Nigora Baxodirovna

INGLIZ VA O'ZBEK PAREMIYALARINI O'RGANISHNING AKSIOLOGIK JIHATLARI 386-390

Quljanova To'lg'anoy Shodiyor qizi

ABDUVALI QUTBIDDIN SHE'RIYATIDA POETIK OBRAZLAR TAHLILI 391-396

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Рузметов Хайрулла

ФУҚАРОЛАРНИНГ ЎЗИНИ ЎЗИ БОШҚАРИШ ОРГАНЛАРИ МАНСАБДОР ШАХСЛАРИНИНГ
КОНСТИТУЦИЯВИЙ-ҲУҚУҚИЙ ЖАВОБГАРЛИГИ 397-402

Ачилова Лилия Илхомовна

ТУРИСТИК ХИЗМАТЛАР КЎРСАТИШ БЎЙИЧА ФУҚАРОЛИК-ҲУҚУҚИЙ
МУНОСАБАТЛАРНИ ТАРТИБГА СОЛИШНИНГ УНИФИКАЦИЯСИ ЧЕГАРАЛАРИ
РАҚАМЛАШТИРИШ ШАРОИТИДА 403-410

Abdubannayev Umidjon

AXBOROTGA BO'LGAN INSON HUQUQLARINI TA'MINLASHNING
RIVOJLANISH BOSQICHLARI 411-421

Халиқулов Комолиддин Носирович

ХОРИЖИЙ ДАВЛАТ СУДЛАРИНИНГ ҚАРОРЛАРИНИ ТАН ОЛИШ ВА ИЖРО ЭТИШДА
ДАВЛАТ СУВЕРЕНИТЕТИ МАСАЛАЛАРИ 422-427

Тўраев Жавоҳир Усмон ўғли

ХОДИМЛАР МЕҲНАТ ҲУҚУҚЛАРИГА РИОЯ ҚИЛИНИШИ БЎЙИЧА ДАВЛАТ НАЗОРАТИ ВА
ТЕКШИРУВИ ТУШУНЧАСИГА ОИД НАЗАРИЙ ҚАРАШЛАР 428-433

Элмурзаев Билолиддин Нурмон ўғли

ТЕРГОВ ҲАРАКАТЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИШДА ТЕРГОВЧИНИНГ ПРОЦЕССУАЛ
МУСТАҚИЛЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ 434-439

Djumaniyazova Dilfuza Kamalovna, Shayakubov Shomansur Shakabilovich

IJTIMOIIY HAVF GURUHIGA KIRUVCHI YOSHLAR O'RTASIDA HUQUQBUZARLIKLARGA
QARSHI KURASHISH BO'YICHA HORIIY TAJRIBA 440-446

Алиев Асилбек Кадирович

КРИМИНОЛОГИЧЕСКИЕ (СОЦИАЛЬНЫЕ) ПРЕДПОСЫЛКИ И КОРНИ РАСПРОСТРАНЕНИЯ
АЗАРТНЫХ ИГР СРЕДИ НАСЕЛЕНИЯ 447-451

Нодирахон Абдурахманова

РЕГУЛИРОВАНИЕ ФИНТЕХА И КРИПТОВАЛЮТ: ОСНОВНЫЕ ВЫЗОВЫ И ПРАВОВЫЕ
АСПЕКТЫ 452-462

Ғайбуллаев Сохибжон Ғайбуллаевич

РЕПО БИТИМЛАР – ТАЪМИНЛОВЧИ БИТИМ СИФАТИДА УМУМИЙ ТАВСИФ 463-469

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Xusanova Mohira

OLIY O'QUV YURTLARIDA TALABALARNI BAHOLASH SHAKLINI
TAKOMILLASHTIRISH 470-479

<i>Берикбаев Алишер Аликулович</i> ТАСВИРИЙ САНЪАТ ФАНЛАРИНИ ЎҚИТИШДА ИЛҒОР ТАЪЛИМ ТЕХНОЛОГИЯСИДАН ФОЙДАЛАНИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ	480-483
<i>Yusupova Shoxista Alimjanovna</i> TALABALARNING TASVIRIY SAN'AT MASHG'ULOTLARIDA IJODIY QOBILIYATINI SHAKLLANTIRISH TEXNOLOGIYASI	484-489
<i>Yakubova Nafisa Odilyanovna</i> CHIZMACHILIK DARSLARIDA TALABALARNI IJODIY-KREATIV FIKRLASHGA O'RGATISH	490-494
<i>Musirmanov Shohboz Usmon o'g'li</i> TURIZM SOHASIDA KADRLAR TAYYORLASHDA AMALIYOT VA NAZARIYANING PEDAGOGIK UYG'UNLIGI	495-500
<i>Suvankulov Umid Ilxom o'g'li</i> MALAKA OSHIRISH JARAYONIDA PEDAGOGLARNING DISKURSIV KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYASI	501-505
<i>Ibragimov A'lamjon Amrilloevich</i> O'QITUVCHILARNI UZLUKSIZ KASBIY RIVOJLANTIRISHGA KOGNITIVFUNKSIONAL YONDASHUV	506-518
<i>Jo'rayeva Feruza Baxtiyor qizi, Mavlonov Shaxzod Shahobiddin o'g'li</i> TA'LIMDA KOMMUNIKATIV INNOVATSION VOSITALAR VA ULARNING IMKONIYATLARI	519-524
<i>Siddiqova Shahnoza Ahmedovna</i> SCIENCE XALQARO BAHOLASH TADQIQOTLARINING O'ZBEKISTONDA BIOLOGIYA O'QITUVCHILARINING TABIIY FANLAR SAVODXONLIGINI SHAKLLANTIRISHGA TA'SIRI	525-529
<i>Xoliqov Nasriddin Abdikarimovich</i> MILLIY IQTISODIYOT RIVOJLANISHINING SHARTI SIFATIDA TA'LIM, FAN VA BIZNESNING O'ZARO ALOQALARI MAZMUNI	530-534
<i>Javliyeva Shahnoza Bahodirovna</i> TA'LIM SIFATIGA YO'NALTIRILGAN O'QUV MATERIALLARINI YARATISH MODEL 535-539	535-539
<i>Jumaboev Nabi Pardaboevich</i> TA'LIM SIFATIGA YO'NALTIRILGAN O'QUV MATERIALLARINI YARATISH MODEL 540-545	540-545
<i>Kayumov Erkin Kazakbayevich</i> THE IMPORTANCE OF FINE ARTS IN SHAPING STUDENTS' PERCEPTION AND CREATIVITY	546-550
<i>Khojamqulov Rasulbek Kurban ugli</i> THE NEED TO DEVELOP COMPETENCY OF FUTURE ENGINEERS USING COMPUTER GRAPHICS	551-555
<i>Latipova Gavhar Shavkat kizi</i> TARIX YO'NALISHI TINGLOVCHILARI UCHUN KREATIV SALOHİYATNI RIVOJLANTIRISH DOLZARB PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA	556-564
<i>Ernazarov G'olibjon Ne'matovich</i> ATROF- MUXITNING YUKORI XARORATIDA MUSHAK FAOLIYATI	565-568

Received: 31 October 2024
Accepted: 5 November 2024
Published: 15 November 2024

Article / Original Paper

THE IMPORTANCE OF NATURAL RESOURCES IN THE DEVELOPMENT OF SOCIETY OF THE PALEOMETALLIC ERA OF THE TASHKENT OASIS

Ibragimov Raxmon Ziyodullaevich

National Archaeological Center of the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan, PhD
ibragimovraxmon15@gmail.com

Abstract. This article is devoted to the importance of natural resources in the development of the Tashkent oasis society in the Paleometallic epoch. It studied the importance of the cultural landscape of the area, natural and mining resources in the development of Andronovo and Burgulyuk culture. The issues of cultural and economic life and the way of life of the Tashkent oasis population in ancient times were also studied.

Keywords: Tashkent oasis, Chatkalo-Kuramin ridge, Late Bronze Age, Early Iron Age, Andronovo culture, Burgulyuk culture, nomads.

ТОШКЕНТ ВОҲАСИ ПАЛЕОМЕТАЛЛ ДАВРИ ЖАМИЯТИ ТАРАҚҚИЁТИДА ТАБИЙ РЕСУРСЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ

Ибрагимов Рахмон Зиёдуллаевич

ЎзР ФА Миллий археология маркази, Т.ф.ф.д (PhD)

Аннотация. Ушбу мақола Тошкент воҳасининг палеометалл даври жамияти тараққиётида табиий ресурсларнинг ўрнини ёритишга қаратилган. Унда андроново ва бургулик маданиятлари тараққиётида маҳаллий ҳудуд ландшафти, табиий ресурслари ва тоғ-кон маъданларининг ўрни масалалари ўрганилган. Шунингдек, Тошкент воҳаси аҳолисининг қадимги даврдаги маданий-иқтисодий ҳаёти ва турмуш тарзи масалалари ҳам баён қилинган.

Калит сўзлар: Тошкент воҳаси, Чотқол-Қурама тоғи, сўнгги бронза, илк темир, Андроново маданияти, Бургулик маданияти, чорвадорлар.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I11Y2024N13>

Кириш. Инсоният тирик мавжудот сифатида яшаш, ҳаёт тарзини юритиш ва умуман кишилиқ жамият тараққиётида табиий хом ашё ресурсларининг аҳамияти муҳим ҳисобланади. Инсоният илк палеолит давридан бошлаб яшашилари учун табиий унсурларга эҳтиёж сезган. Инсонлар бошқа жонзотлардан фарқли ўлароқ онгли равишда табиат яратган истеъмол маҳсулотларини ўзлаштиришлари учун бевосита, муносабатда бўлишга мажбур. Инсониятнинг илк аجدодлари ҳам оддийгина дарахт мевалари ёки ўсимликларнинг илдизлари истеъмол қилишлари учун ҳам бирор бир воситадан (ёғоч ёки тош) фойдаланишга зарурат сезишган. Кишилиқ жамияти тарихнинг узоқ даврида инсон билан табиат ўртасидаги восита вазифасини тош, ёғоч ва суяк бажариб келган. Жамият тараққиётининг кейинги босқичларида кишилиқ жамияти тараққий этиши ва мураккаблашиб бориши бошқа маъданларга бўлган

эҳтиёжнинг пайдо бўлишига олиб келган. Маълумки, ер шарида турли табиий маъданлар заҳирасига бой бўлиб, улардан қай даражада фойдаланиш кишилардан маълум тафаккур, кўникма, тажриба талаб қилади. Шунинг учун ҳам инсоният тарихини узоқ ўтмиши, яъни бутун тош асри маъданларсиз даврига тўғри келиб, кишилар яшаш воситалари вазифасини тошнинг тиф ҳосил қилиши мумкин бўлган турли навлари: дарё тошлари, қайроқ тош, кремен, кварцит, сланец, яшма, обсидиан ва бошқалар бажарган. Кишилиқ жамиятининг тараққиётининг маълум босқичларига келибгина инсоният дастлабки маъданлар билан танишганлар.

Инсоният табиий маъданлар билан палеолит давридаёқ таниш бўлган. Лекин, улардан фойдалан олиш тажрибасига эга бўлишмаган. Доимо уларни табиатда учратишганда тошга малакаси ишлов бериш фойдаланган маъдан мис ҳисобланиб, коинотдан тушган метеоритларда учрайди. Бундай тасодифий унсирларга кишилар ўзларининг узоқ ҳаёти тажрибаларидаги тошларга ишлов бериш кўникмаларидан келиб чиқиб, тошларга ишлов бергани каби уриб синдиришга ҳаракат қилишган. Уриб ишлов бериш давомида миснинг маълум шакл ҳосил қилишини кузатган ибтидоий одамлар жуда секинлик билан такомиллашган хусусиятларини эгаллаб борган.

Асосий қисм. Тошкент воҳаси Ўрта Осиёнинг табиий ресурсларга бой бўлган муҳим вилоятларидан бири ҳисобланади. Ўтмишда табиий манзариси ниҳоятда бой ва хилма-хил тарихий-маданий ўлканинг табиати тўғрисида бежизга ўрта асрларда яшаб ўтган Ибн Рузбеҳон қимматли маълумотлар келтириб ўтмаган[1,54]. Чоч ва Илоқнинг ер ости кон маданларига бойлиги жиҳатдан Хуросон ва Туркистонда етакчи ҳудудлар саналиши тўғрисида ўрта аср араб сайёҳлари ёзиб қолдирган[2,21-26]. Тошкент воҳаси Ўрта Осиё ҳудудида турли хил фойдали қазилма бойликларга бой ўлка ҳисобланади. Оҳангарон водийси рангли металл рудаларидан мис ва полиметалл рудалари (молибден, олтин, кумуш, волфрам, қўрғошин, рух каб металллар билан аралаш ҳолда) чиқади. Курама, Чотқол ва Қоржантовда алюмений хом ашёси – алунит, Курама, Чотқол ва Коржонтоғда алюминий хомашёси – алунит, Оҳангарон кўмир ҳавзасида кўнғир кўмир ва каолин, Чотқол тоғида мрамор тошлари мавжуд. Воҳанинг тупроғи ва ўсимлик дунёсига бўйича 1) Тоғ олди чўл-дашт ва қуруқ даштлар минтақаси, 2) Ўртача баландликдаги тоғларнинг ўрмон-ўтлоқ даштлар минтақаси, 3) Баланд тоғ ўтлоқлари ва ўтлоқ даштлар минтақаларидан ташкил топган [3,135-137].

Бронза даврида Евросиёнинг шимолий дашт ҳудудларида яшаган аҳоли ижтимоий-иқтисодий ва маданий ҳаётида чуқур ўзгаришлар содир бўлади. Шарқий Сибир ва Қозоғистон даштларида яшаган аҳоли хўжаликнинг ишлаб чиқарувчи шакли – чорвачиликка ўтган. Чорвадор аҳоли дарё ҳавзаларида деҳқончилик ҳам қилган.

Дашт ҳудудларида чорва моллари сонининг кўпайиши мулкий тенгсизлик, ижтимоий табақаланиш жараёнининг вужудга келишига олиб келган ва товар айрибошлашни келтириб чиқарган. Аста-секин аравадан фойдаланишнинг кенгайиб бориши, йилқичиликнинг тараққий этиши ва отдан улов сифатида фойдаланиш чорвадорлар ҳаётида янгича ижтимоий муносабатларни, яъни кўчманчи чорвачилик хўжалик шаклини келтириб чиқарган.

Мил. авв. III-II минг йилликларда минтақада вужудга келган экологик инқироз бу ерда яшаган аҳоли ҳаётига салбий таъсир қилган. Сўнгги бронза даврида бир томондан иқлимнинг қуруқлашиб бориши ва бошқа томондан эса аҳоли сонининг кўпайиши

натижасида, уларнинг бир гуруҳи янги чорва яйловларини излаб, Ўрта Осиё, хусусан, Тошкент худудидан ўтиб, Ҳиндистонгача кириб борган[4,55]. Минтақанинг турли жойларидан бронза даври шимолий дашт маданиятига хос ёдгорликлардан топилган моддий ашёларга кўра, Андроново маданияти аҳолисининг кўчиши бир нечта босқичда ва йўналишда содир бўлган.

Тошкент воҳасида сўнгги бронза даври шимолий дашт чорвадорлари маданиятига хос бўлган йигирмага яқин археологик ёдгорликлар ўрганилган. Улар асосан қабр иншоотлари, тасодикий топилмалар битта маданий қатламли ёдгорликлардан иборат. Мавжуд қабр иншоотлари сўнгги бронза даврининг турли босқичларига тегишли. Аҳолининг яшаш манзилгоҳлари жуда камчиликни ташкил этади. Қуюн битта горизонтдан ташкил топган юпқа маданий қатламли ёдгорлик ҳисобланиб, ундан кам сонли моддий ашёлар топилган. Уй-жой қолдиқлари аниқланмаган ёки ҳозирча ўрганилмаган[5, 69-75]. Бу маконда қадимги аҳоли узоқ муддат яшамаган. Серкали ёдгорлиги юпқа маданий қатламга эга бўлган мавсумий макон ҳисобланади[6,41]. Мазкур ҳолатлардан хулоса қилиш мумкинки, даштлик чорвадор аҳоли Тошкент воҳаси ерларида узоқ муддат яшамаган. Эҳтимол, бу ернинг ўша даврдаги иқлим шароити кўчманчи чорвадор аҳолининг илк ватанидагидан кескин фарқ қилмасдан, уларнинг доимий яшаб қолишлари учун ноқулайлик бўлиши мумкин. Шунинг учун, Тошкент воҳасининг сўнгги бронза даври чорвадорларига оид археологик ёдгорликлар алоҳида маданият ёки мажмуа сифатида фанга киритилмаган.

Воҳадаги ёдгорликлардан топилган моддий манбалар чорвадор аҳолининг ҳўжалик хусусиятини етарлича очиб бериш имкониятига эга эмас. Археологик маълумотлар хусусияти ва Андроново маданияти аҳолиси юритган ҳўжалик хусусиятидан келиб чиқиб, Тошкент воҳасига кўчиб келган аҳоли ҳам ўзларининг азалий анъаналарини давом эттирганлиги тўғрисидаги хулосага келиш мумкин. Воҳанинг тоғ ва тоғ олди ерларида чорвачилик ҳўжалигини юритган. Чорвачиликда қорамолларнинг улуши етакчилик қилган. Деҳқончилик ҳўжалиги тўғрисида етарли маълумот мавжуд эмас. Моддий топилмаларга, хусусан, малакали заргарлар томонидан ясалган зеб-зийнат буюмлари қараганда маҳаллий хом ашёга асосланган металл ҳунармандчилигида ихтисослашиш жараёни чуқурлашган.

Чотқол-Қурама ва Қорамозор тоғларидаги конларини ўзлаштириш сўнгги бронза давридан бошланган[7,45; 8,170]. Б.Д Рузановнинг тадқиқотларига кўра бронза даври жамоаси металларга бой бўлган Чатқол-Кўксув тоғ худудидаги “Тикланиш” конидан қазиб олинган рудалардан фойдаланган. Тадқиқодчининг фикрига кўра ушбу кондан Андроново маданиятининг Петров босқичида, яъни тахминан мил. авв. II минг йилликнинг иккинчи ярмида бошланган, кейинги даврларда, яъни Федоров босқичи ва Бургулик маданияти аҳолиси ҳам фойдаланган[9,7-8].

Воҳанинг жануби-ғарбий қисмида эса Қайроққум маданияти ривожланган. Бу маданият эгалари иқтисодий ҳаётида ҳам чорвачилик етакчи ўринни эгаллаган. Топилган ҳайвон суяклари орасида қўйларнинг суяги етакчилик қилади. Ундан кейинги ўринни қорамол ва от суяклари эгаллайди[8,262]. Б.А. Литвинский Андроново маданияти соҳиблари каби Қайроққум маданияти эгалари ҳўжалигида ҳам қорамолнинг аҳамияти юқори бўлганлигини қайд этган. Манзилгоҳлардан кўплаб ёрғучоқ намуналари топилиб, у бевосита деҳқончилик ҳўжалиги билан боғлиқлигидан

дарак беради. Маълумки, Андроново маданияти эгалари дарё бўйларида деҳқончилик хўжалигини ҳам юритган.

Қайроққум маданияти хўжалигида металлургиянинг мавқеи юқори бўлган. Манзилгоҳлардан бир нечта металл эритиш ўчоқларининг ўрни очилган. Ёдгорликлардан топилган мис ва бронзадан ясалган турли буюмлар металл хунармандчилиги соҳаси ривожланиб, ихтисослашиш жараёни чуқурлашганлигини кўрсатади. Металл рудалари Қорамозор тоғидаги Учқатли-Мискон, Турингли, Жийдачамирсой, Супетоғ ва бошқа конлардан қазиб олинган[8,173; 9,7-18]. Айнан мана шу конлар Қайраққум маданияти ривожланишининг асосий манбаи ҳисобланган.

Маълумки, сўнгги бронза даврининг охири ва илк темир даврининг дастлабки босқичида Ўрта Осиёнинг деярли барча ўтроқ деҳқончилик ўлкаларида янги маданият тарқалган. Ушбу маданиятнинг асосий археологик аломати қўлда ясалган сопол буюмларнинг сиртига нақш чизишдан иборат бўлиб, дастлабки ўрганилган ёдгорликга нисбатан Яз I мажмуаси сифатида фанга киритилган. Ушбу мажмуани яратган халқларнинг келиб чиқиш генезиси масаласи тўлалигича ўз ечимини топмаган. Тошкент воҳасида ҳам мазкур мажмуага хос бўлган Бургулик маданиятига фаолият юритган. Бургулик маданияти аҳолиси Оҳангарон ва Чирчиқ дарёларининг ўрта оқими бўйларида жойлашган пролювиал терассаларда жойлашган ертўла уйларда яшаб, лиман усулли деҳқончилик хўжалигини юритган[10,101]. Бургулик маданиятига оид ёдгорликлардан топилган ҳайвон суякларининг асосий кўпчилиги қорамолларга тегишли. Ўтроқ ҳаёт кечирган чорвадор аҳоли хўжалигида етакчи ўринни қорамол, кейинги ўринда кичик туёқли чорва моллари эгаллаган[11,17]. Илк темир даври жамоалари маданий-иқтисодий тараққиёт даражаси ва техник имкониятига мос равишда ёмғир сувларига асосланган лиман усулли деҳқончилик хўжалигини юритган.

Бургулик маданияти аҳолиси мисга ишлов бериш ва бронза қуйиш технологиясини яхши ўзлаштирилган. Хомашёси маҳаллий руда конларига асосланган. Манзилгоҳлардан топилган мис ва бронзадан ишланган меҳнат қуроллари ва қурол-яроғлар, хусусан, икки қулоқли болта, ўроқ, пичоқ, игна, бигиз, қошиқ, совут, камон пайкониларни тадқиқодчи Х.Дуке Ўрта Осиёдан шимолда фаолият юритган маданиятларнинг моддий топилмалар билан ўхшашлигини қайд этган[12,81-89]. Аммо бу маданиятнинг генетик жиҳатдан Яз I мажмуасига яқин бўлиб, илдизи Ўрта Осиёнинг жанубий ҳудудларига бориб тақалиши масаласига тадқиқотчи эътибор қаратмаган.

Хулоса. Ер юзининг барча ерларида бўлгани каби Тошкент воҳасининг палеометалл даври жамияти тараққиётида табиий ресурсларнинг аҳамияти юқори бўлган. Воҳанинг қулай иқлим шароити, сув манбаи, йил давомида чорва моллари ем-хашак билан таъминлай оладиган яйловлар, маҳаллий металл захирасининг мавжудлиги сўнгги бронза ва илк темир даври маданий-иқтисодий тараққиётидаги аҳамияти юқори бўлган. Сўнгги бронза даврида шимолий дашт ҳудудларига хос Андроново маданияти жамоалари чорва учун қулай бўлган Чирчиқ ва Оҳангарон дарёларининг юқори ва ўрта оқими ерларида яшаб, ўтроқ чорвачилик хўжалигини юритган. Илк темир даврида Бургулик маданияти аҳолиси эса дарёларнинг қуйи оқими ерларига ҳам тарқалган. Маҳаллий руда конлари эса ҳар иккала маданият тараққиётининг муҳим омилларидан бири саналган.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Прошлое Казахстана. – Алма-Ата, 1935. Т. 1.
2. Истахри. Китаб масалик-ал-мамалик // Материалы по истории киргизов и Киргизии. Изд. 2-е. Бишкек 2002.
3. Ҳасанов И.А., Ғуломов П.Н., Қаюмов А.А. Ўзбекистон табиий географияси (2 қисм) Тошкент-2009.
4. Кузьмина Е.Е. Арии – путь на юг. М: Летний сад, 2008.
5. Максудов Ф.А., Ильясова С.Р Куюн-поселение эпохи поздней бронзы раннего железа в Ташкентском оазисе. // ЎММТ. 40-нашр. Самарқанд: 2019.
6. Рахимов С. Стоянка эпохи бронза Серкали. // ОНУ, №6, Ташкент: Фан , 1970.
7. Буряков Ю.Ф. Горное дело и металлургия средневекового Илака. М: Наука, 1974.
8. Литвинский Б.А., Окладников А.П., Ранов В.А. Древности Кайрак-Кумов (Древнейшая история Северного Таджикистана). Душанбе 1962.
9. Рузанов В.Д. Металлургия в среднеазиатском междуречье в эпоху бронзы. // Вестник МИЦАИ. Вып. 35. Самарканд, 2023.
10. Буряков Ю.Ф. Генезис и этапы города и городской культуры Ташкентского оазиса. Ташкент: Фан, 1982.
11. Ibragimov R. Z. Toshkent vohasining qadimgi davr tarixiy rekonstruksiyasi (arxeologik materiallar asosida) T.f.f.D (PhD) dissertasiyasi avtoreferati. Tashkent, 2024.
12. Дуке Х. Туябугузская поселение бургулюкской культуры. Ташкент. Фан, 1982.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ 11 (4) – 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

**Ижтимоий-гуманитар фанларнинг
долзарб муаммолари**” электрон
журнали 2020 йил 6 август куни 1368-
сонли гувоҳнома билан давлат
рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой
тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-
уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).